

■ Σημαντικά Κείμενα τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως

Ἡ Προκήρυξις τοῦ Ἀλέξανδρου Ὑψηλάντου καὶ ἡ ταυτότητα τῆς Ἐπαναστάσεως*

† 24η Φεβρουαρίου 1821

*Οἱ ἰδεολογικοὶ πυλώνες
τοῦ πρώτου ἐπαναστατικοῦ κειμένου τοῦ 1821*

Ἐορτάζουμε τὰ διακόσια χρόνια ἀπὸ τὴν ἔναρξι τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821. **Εἶναι** εὐκαιρία νὰ θυμηθοῦμε ἕναν ἀπὸ τοὺς πρωτεργάτες τῆς Ἐθνεγερσίας, τὸν ἀρχηγὸ τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας Ἀλέξανδρο Ὑψηλάντη, ὁ ὅποιος πέρασε στὶς 22 Φεβρουαρίου 1821 τὸν Προῦθο ποταμὸ καὶ μετέβη ἀπὸ τὰ ρωσικὰ ἐδάφη στὴν ὑπὸ τουρκικὸ ἔλεγχο Μολδοβλαχία (Παραδουνάβιες Ἡγεμονίες).

Τὸ σχέδιο τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας ἦταν νὰ γίνῃ κυκλωτικὴ κίνησις μὲ τελικὸ στόχο τὴν Κωνσταντινούπολι. **Ὁ** Πρίγκιψ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης, ὑπασπιστὴς τοῦ Τσάρου καὶ ἡρωϊκὸς Ἀξιωματικὸς μέχρι τότε τοῦ Ρωσικοῦ Στρατοῦ, ἀνέλαβε νὰ ξεσηκώσῃ τοὺς Ἕλληνες τῆς Μολδαβίας καὶ τῆς Βλαχίας καθὼς καὶ τὸν τοπικὸ Ρουμανικὸ πληθυσμὸ. **Ἡ** περιοχὴ ἐπετέλεγε, διότι δὲν ὑπῆρχε πολυάριθμος Τουρκικὸς Στρατός. **Οἱ** Ἡγεμόνες, οἱ ὅποιοι ἐστέλλοντο ἀπὸ τὴν ὑψηλὴ Πύλη (Σουλτᾶνο) ἦσαν Χριστιανοὶ καὶ κατὰ κανόνα Φαναριῶτες Ἕλληνες. **Παραλλήλως**

Ἡ διάβασις τοῦ ποταμοῦ Προῦθου στὴν Μολδαβία ἀπὸ τὸν Ἀλέξανδρο Ὑψηλάντη τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1821. Λιθογραφία τοῦ Peter von Hess, Μόναχο, 1852.

Όμοίωμα τῆς πρώτης
ἐπαναστατικῆς σημαίας, πὸν ὕψωσε
ὁ Ὑψηλάντης στὸ Ἰάσιο.

εἶχαν εἰδοποιηθῆ οἱ Κληρικοὶ καὶ οἱ Πρόκριτοι τῆς Πελοποννήσου νὰ εἶναι ἔτοιμοι νὰ κινηθοῦν στὶς 25 Μαρτίου, τὴν ἡμέρα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου. **Μ**ολδοβλαχία καὶ Πελοπόννησος θὰ ἦταν ἡ ἀρχικὴ τανάλια, ἡ ὁποία θὰ περιέσφιγγε τοὺς Ὀθωμανούς.

Στὶς 24 Φεβρουαρίου 1821 ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης, γόνος πλουσίας οἰκογενείας μὲ καταγωγή ἀπὸ τὸν Πόντο, κήρυξε τὴν ἐξέγερσι τῶν Ἑλλήνων στὴν Μολδοβλαχία. **Ο** τοπικὸς Ρουμανικὸς πληθυσμὸς δὲν ἔδειξε προθυμία γιὰ συμμετοχὴ καὶ οἱ νεαροὶ Ἕλληνες, οἱ ὁποῖοι ἀκολούθησαν τὸν Ὑψηλάντη φονεύθηκαν ἢ αἰχμαλωτίστηκαν ἀπὸ τοὺς Τούρκους στὸ Δραγατσάνι στὶς 7 Ἰουνίου. **Α**πὸ τὴν ἐξέγερσι ἐκείνη, ἡ ὁποία ἀνοιξε τὸν δρόμο γιὰ τὴν κυρίως Ἐπανάστασι στὴν Πελοπόννησο καὶ τοὺς ἄλλους ἑλληνικοὺς τόπους, εἶναι χρήσιμο νὰ κρατήσουμε στὴν μνήμη μας τὴν περίφημη **Προκήρυξι**.

* * *

Τὴν 24.1.1821 ἀπὸ τὸ Γενικὸν Στρατόπεδον τοῦ Ἰασίου ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης ἀποστέλλει πρὸς τοὺς Ἕλληνες τοῦ τότε καὶ τοῦ σήμερα μία θαυμάσια **Προκήρυξι** ὑπὸ τὸν τίτλο: **«Μάχου ὑπὲρ Πίστεως καὶ Πατρίδος»**.

Οἱ ιδεολογικοὶ πυλώνες τοῦ πρώτου ἐπαναστατικοῦ κειμένου τοῦ 1821 εἶναι τρεῖς: **Ο** σεβασμὸς στὴν Ὀρθόδοξο Χριστιανικὴ Πίστι, **ἡ** διαχρονικὴ συνέχεια τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα μέχρι τὸ 1821 καὶ **ἡ** προσήλωσι στὰ δημοκρατικὰ ἰδανικὰ καὶ στὴν ἀνάγκη ἀπομακρύνσεως τῶν πάσης φύσεως τυράννων.

Ἡ Ἐπανάστασις τοῦ 1821, ὅπως μαρτυρεῖται ἀπὸ τὸ κείμενο τοῦ Ὑψηλάντου, ἀρχηγοῦ τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας, εἶναι ἡ Ἐπανάστασις τῶν Ἑλλήνων Ὀρθοδόξων κατὰ τῶν ἀλλοθρήσκων δυναστῶν. **Εἶναι** μία Ἐπανάστασις ἐθνικὴ, ἀπελευθερωτικὴ, δημοκρατικὴ καὶ ὄχι μία ἐξέγερσις κοινωνικὴ, ταξικὴ ἢ ἐμφύλιος. **Ο** Ὑψηλάντης ἀναφέρεται ἐμμέσως στὴν προσηγηθεῖσα Γαλλικὴ Ἐπανάστασι, ἀλλὰ δὲν γίνεται μιμητὴς τῆς. **Δ**ημιουργεῖ, μαζὶ μὲ τοὺς Φιλικούς, τὸν Κλῆρο καὶ τὸν λαό, μία νέα καθαρῶς ἑλληνορθόδοξο ιδεολογικὴ σύνθεσι.

Ἡ Προκήρυξις τῆς 24ης Φεβρουαρίου δηλώνει:

«**Εἶ**ναι καιρὸς νὰ ἀποτινάξωμεν τὸν ἀφόρητον τοῦτον Ζυγόν, νὰ ἐλευθερώσωμεν τὴν Πατρίδα, νὰ κρημνίσωμεν ἀπὸ τὰ νέφη τὴν ἡμισέληνον, νὰ ὑψώσωμεν τὸ σημεῖον δι' οὗ πάντοτε νικῶμεν! **Λέγω** τὸν Σταυρόν, καὶ οὕτω νὰ ἐκδικήσωμεν τὴν Πατρίδα καὶ τὴν Ὁρθόδοξον ἡμῶν Πίστιν ἀπὸ τὴν ἀσεβῆ τῶν ἀσεβῶν καταφρόνησιν».

Ἡ σημαία κατὰ τὸν Ὑψηλάντη πρέπει νὰ φέρῃ τὸ σημεῖο τοῦ Χριστιανικοῦ Σταυροῦ, μὲ τὴ βοήθεια τοῦ ὁποῖου οἱ Ἕλληνες πάντοτε νικοῦν. **Καὶ** πράγματι ἡ σημαία του εἶχε τὴν εἰκόνα τῶν Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης μὲ τὴν φράσι **ΕΝ ΤΟΥΤῳ ΝΙΚΑ** ἐπάνω σὲ τρεῖς λωρίδες: μία κόκκινη, μία λευκὴ καὶ μία μαύρη.

Ἡ διαχρονικὴ πορεία τοῦ Ἑλληνισμοῦ εἶναι παρούσα:

«**Ἄς** συγκροτήσωμεν μάχην μεταξὺ τοῦ Μαραθῶνος καὶ τῶν Θερμοπυλῶν... **Τὸ** αἷμα τῶν τυράννων εἶναι δεκτὸν εἰς τὴν σκιὰν τοῦ Ἐπαμεινώνδου Θηβαίου καὶ τοῦ Ἀθηναίου Θρασυβούλου».

Ἡ πίστις στὶς δημοκρατικὲς ἀξίες καταγράφεται σαφῶς:

«**Τὸ** ἔθνος συναθροιζόμενον θέλει συνάξῃ τοὺς Δημογέροντάς του καὶ εἰς τὴν Ὑψιστον ταύτην Βουλὴν θέλουσιν ὑπέικει ὄλαι μας αἱ πράξεις».

* * *

Ἀπὸ τὸ κείμενο τῆς Προκηρύξεως συνάγονται ὠρισμένα χρήσιμα συμπεράσματα γιὰ τὴν ταυτότητα τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως καὶ γιὰ τὴν ἰδεολογία τῶν Ἀγωνιστῶν:

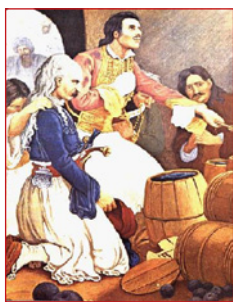
Πρῶτον. Ὅπως προανέφερα, βλέπουμε τὶς συνεχεῖς ἀναφορὲς στὴν ἑλληνικὴ καταγωγή καὶ στὴν Ὁρθόδοξο Πίστι. **Ἡ** Ἐπανάστασις ἦταν ἐθνικὴ καὶ θρησκευτικὴ. **Ἦ**ταν ἐξέγερσις καταπιεσμένων Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν μὲ ἑλληνικὴ συνείδησι, μὲ στόχο τὴν Ἐλευθερία τους καὶ τὴν ἀποτίναξι τοῦ τυραννικοῦ τουρκικοῦ ζυγοῦ.

Δημήτριος Ὑψηλάντης.

Δεύτερον. **Ἡ** ἡγετικὴ παρουσία τοῦ Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντου, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Δημητρίου στὴν Πελοπόννησο, καταδεικνύει, ὅτι ἡ Ἐπανάστασις δὲν εἶχε ταξικὸ χαρακτῆρα. **Δ**ὲν ἦταν ἐξέγερσις φτωχῶν ἐναντίον πλουσιῶν οὔτε ἦταν μία προσπάθεια μιᾶς καὶ μοναδικῆς κοινωνικῆς ὁμάδος. **Ἡ** οἰκογέ-

νεια Ὑψηλάντη ἦταν πάμπλουτη καὶ ἔδωσε ὅλη τὴν περιουσία της ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς ἐλευθερίας. Δίπλα στὸν Ἀλέξανδρο Ὑψηλάντη συμπολέμησαν ἄνθρωποι διαφόρων ἐπαγγελμάτων καὶ κοινωνικῶν τάξεων. Τὸ ἴδιο βλέπουμε σὲ ὅλα τὰ μέρη τοῦ Ἑλληνισμοῦ, τὰ ὁποῖα ξεσηκώθηκαν. Πλοῦσιοι καὶ φτωχοί, κληρικοὶ καὶ λαϊκοί, ἀγρότες καὶ γαιοκτήμονες, ναῦτες καὶ πλοιοκτῆτες, ὅλοι μαζί γιὰ τὸν κοινὸ σκοπὸ: τὴν Ἐλευθερία τῶν Ἑλλήνων!

Ὁ Πιργιάκης Ὀλύμπιος ἀνατινάξει τὴν Μονὴ τοῦ Σέκου.
Πίνακας
τοῦ Πέτερ φὸν Ές.

Τρίτον. Εἶναι ἀξιοσημείωτη ἡ παρουσία Βλαχοφώνων Ἑλλήνων στὸ πλευρὸ τοῦ Ὑψηλάντου. Ὁ Γιωργιάκης Ὀλύμπιος ἀπὸ τὸ Λιβὰδι Ὀλύμπου εἶναι χαρακτηριστικὴ περίπτωση. Νυμφευμένος μὲ Σερβίδα – χήρα ὄπλαρχηγοῦ τῆς Σερβικῆς Ἐπαναστάσεως – εἶχε ἤδη μεγάλη στρατιωτικὴ ἐμπειρία ἀπὸ τὸν ἀγῶνα του δίπλα στὸν Καραγιώργη τῆς Σερβίας (Καρατζόρτζεβιτς). Ὅταν τὸν κυνήγησαν οἱ Τοῦρκοι, μετὰ τὴν ἀποτυχία τοῦ Ὑψηλάντου, ὁ Ὀλύμπιος κλείσθηκε στὴν Μονὴ τοῦ Σέκου καὶ ἀνατινάχθηκε γιὰ νὰ μὴν συλληφθῆ. Καὶ ἄλλοι Βλαχοφῶνοι (Ἑλληνόβλαχοι) διέπρεψαν τὸ 1821, ὅπως ὁ Νικόλαος Κασομούλης, ὁ ὁποῖος ἔζησε τὴν πολιορκία καὶ τὴν Ἐξοδο τοῦ Μεσολογγίου καὶ τὴν διηγεῖται λεπτομερῶς στὰ «Ἐνθυμήματα Στρατιωτικά» του. Εἶχε προσηγηθῆ τὸ μαρτύριο τοῦ Ἁγίου Δημητρίου ἀπὸ τὴν Σαμαρίνα τῶν Ἑλληνοβλάχων Μακεδόνων τὸ 1808.

Τέτατον. Παρὰ τὰ ὁράματα τοῦ Ρῆγα Βελεστινῆ, ἡ Ἐπανάστασις δὲν μπόρεσε νὰ ἀποκτήσῃ Παμβαλκανικὴ διάστασι. Ὁ Θεόδωρος Βλαδιμηρέσκου καὶ οἱ Ρουμᾶνοι, οἱ ὁποῖοι ἀποτελοῦσαν τὴν πλειοψηφία στὴν Μολδοβλαχία, δὲν ἠθέλησαν νὰ λάβουν μέρος στὴν ἐξέγερσι τοῦ Ὑψηλάντου. Ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς ἡ Ἐπανάστασις τοῦ 1821 εἶχε ἑλληνικὸ ἐθνικὸ χαρακτήρα.

Πέμπτον. Ἡ Προκλήρυξις ἀναφέρεται συχνὰ στοὺς Ἀρχαῖους Ἕλληνες προγόνους. Ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία, τὴν οἰκογένεια καὶ ἀπὸ ὅσα σχολεῖα ἦταν δυνατὸν νὰ λειτουργήσουν ὑπὸ τοὺς Ὀθωμανοὺς ἢ στὴν Διασπορά, οἱ Ἕλληνες τοῦ 1821 ἀποκτήσῃ συνείδησι τῆς Ἑλληνικῆς Διάρκειας. Ἡ ἀδιάσπαστη συνέχεια τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα μὲσω Βυζαντίου μέχρι τὴν ἐποχὴ τους ἀποτελοῦσε ἀκράδαντη πεποιθήσι καὶ τοὺς καλλιεργοῦσε αἴσθημα ὑπερηφανείας καὶ ἀγωνιστικότητος.

* * *

Τὸ πρῶτο ἐπαναστατικὸ κείμενο, θὰ ἦταν καλὸ νὰ τὸ γνωρίζουν ὅλα τὰ σημερινὰ Ἑλληνόπουλα. **Νὰ** μελετοῦν τὸν σεβασμὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντου πρὸς τὴν Ὁρθοδοξία καὶ τὴν διαχρονικὴ Ἑλληνικὴ Ἱστορία. **Νὰ** παίρνουν θάρρος καὶ διδάγματα ἀπὸ τὰ πραγματικὰ ἰδανικὰ τοῦ 1821 καὶ νὰ ἀποφεύγουν τὶς παρερμηνεῖες.

*Τῶν ὑπὲρ τῆς Πίστεως καὶ τῆς Πατρίδος ἡμῶν
εὐκλεῶς ἀγωνισαμένων
ἐν τοῖς ἱεροῖς τοῦ ἔθους ἡμῶν ἀγῶσιν,
Αἰωνία ἡ μνήμη!*

(*) Πηγή: <https://www.huffingtonpost.gr>. Τοῦ Κωνσταντίνου Χολέβα • Ἐπιμέλ. ἡμετ.

